

Конкурсна робота на тему:
ЗАХИСТ АВТОРСЬКИХ ПРАВ, ПОРУШЕНИХ В МЕРЕЖІ
ІНТЕРНЕТ

«internetlaw»

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ, ПОРУШЕНИХ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	4
1. Міжнародний рівень регулювання	5
2. Регіональний рівень.....	6
3. Національний рівень.....	7
4. Договірний рівень.....	9
РОЗДІЛ II. ПРОЦЕДУРИ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ, ПОРУШЕНИХ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	12
1. Поняття і принцип дії «затишної гавані»	12
2. Процедура повідомлення про потенційне порушення авторських прав на прикладі Google та Shentel	14
3. Особливості процедури захисту авторських прав, порушених в мережі інтернет, в Україні	17
РОЗДІЛ III. ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ, ПОРУШЕНИХ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	18
1. Визначення належного відповідача у справі	18
2. Визначення місця вчинення порушення	20
3. Визначення застосовуваного права	21
ВИСНОВКИ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	27

ВСТУП

Постановка проблеми. Що глибше проникають комп'ютерні технології до повсякденного життя людини, то більші загрози вони несуть правам інтелектуальної власності на об'єкти, розміщені в мережі Інтернет. Проблема захисту авторських прав на контент, розміщений в мережі, набуває все більшої актуальності і в світі, і в Україні.

Актуальність теми. Зокрема, у Пояснювальній записці до проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет» № 4629 від 10.05.2016 вказано, що неконтрольоване поширення нелегального контенту у вітчизняній доменній зоні призвело негативних наслідків вже в 2013 році – нашу державу визнали «пріоритетною іноземною країною» в «Спеціальному Списку 301», таким чином назвавши рівень захисту прав інтелектуальної власності в нашій державі надзвичайно низьким, що слугує підставою для застосування санкцій. Як наголошують автори Пояснювальної записки, причиною отримання відповідного статусу стало «наполегливе небажання імплементувати ефективну і прозору систему боротьби з онлайн піратством». У 2015 році «Спеціальний Список 30» вказав на відсутність позитивних зрушень в імплементатії ефективного механізму боротьби з Інтернет-піратством [10]. Незважаючи на те, що вищеназваний проект було відкликано, а українське законодавство нещодавно було доповнене процедурою захисту авторських прав у мережі інтернет, проблема все ще залишається актуальною.

Рівень розробленості теми. Це дослідження спирається на доволі значний теоретичний базис. Зокрема, проблематиці захисту авторських прав у мережі інтернет присвятили свої праці Кирилюк А. В., Денисова Р. О., Семесько В., Сопілко І. М., Аврамова О. Є., Рассомахіна О. та інші. Тим не менш, можна констатувати брак актуальних досліджень, які були б здійснені після набуття чинності змін до Закону «Про авторське право і суміжні права».

Метою дослідження є визначення застосовного правопорядку при захисті авторських прав у мережі інтернет. Для досягнення мети вбачається за доцільне

виконання таких завдань: 1) проаналізувати акти, які регулюють окремі аспекти захисту авторських прав на міжнародному, регіональному, національному та договірному рівні; 2) вивчити та порівняти процедури захисту прав, порушених у мережі інтернет, за вітчизняним законодавством та законодавством США; 3) виділити основні проблеми, які виникають у сфері захисту авторських прав, порушених у мережі інтернет, в Україні та США.

Об'єктом дослідження виступає порядок захисту авторських прав. **Предметом** дослідження, у свою чергу, є процедури захисту авторських прав, порушених у мережі інтернет, за законодавством України та США. Теоретичною і методологічною основою наукової роботи слугували міжнародні акти, нормативні акти України, Європейського Союзу та США, практика вітчизняних судів та судів США. При написанні наукової роботи використовувались наступні **методи**: 1) за допомогою аналітичного та логічного методів було здійснено відбір та аналіз інформації за темою дослідження; 2) формально-юридичний метод дав змогу визначити правові засади захисту авторських прав в Україні та в США; 3) порівняльно-правовий метод дав можливість провести порівняння законодавства України та США, а також міжнародно-правових актів та права ЄС щодо захисту авторських прав, порушених в мережі інтернет.

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ, ПОРУШЕНИХ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Варто зауважити, що регулювання окремих аспектів захисту авторських прав, у тому числі – на письмові твори, має доволі глибоке коріння в часі. З огляду на легкість порушення прав інтелектуальної власності на об'єкти авторського права (у тому числі – легкість переміщення, пересилання, іншого незаконного розповсюдження з перетином кордону) їх охорона має здійснюватись не лише на національному, а і на міжнародному рівні. Розвиток Європейського Союзу призвів до виникнення відокремленої правової системи, на рівні якої теж врегульовано окремі аспекти захисту авторських прав. І,

нарешті, з розвитком мережі інтернет та соціальних мереж можна сміливо говорити про це один рівень регулювання – угоди, які підписують мільярди користувачів, реєструючись у соціальних мережах.

Відтак, пропонуємо розглядати питання, пов'язані з захистом авторських прав, порушених у мережі інтернет, на чотирьох рівнях регулювання: міжнародному, регіональному, національному та договірному.

1. Міжнародний рівень регулювання

Одним із найбільш значних актів, ухвалених на міжнародному рівні для захисту прав інтелектуальної власності досі лишається Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів [2]. Цей акт охоплює охорону таких об'єктів авторського права як книги, брошури та інші письмові твори, лекції, звертання, проповіді та інші подібного роду твори, драматичні і музично-драматичні твори тощо. Конвенція встановлює стандартний період охорони майнових авторських прав та врегульовує випадки опублікування певних творів під псевдонімом, створення перекладів, аранжувань, оформлень тощо.

Наступним рубіжним актом, який певною мірою визначив напрямки розвитку авторського права в світі, стала Всесвітня конвенція про авторське право 1952 року. У цьому акті міститься вказівка на процедуру захисту авторського права та на практику добросовісного використання об'єктів авторського права [3].

Тим не менш, зі зрозумілих причин ці акти не врегульовували питання, пов'язані з захистом авторських прав у мережі інтернет. Тому на доповнення до положень Бернської конвенції було ухвалено Договір про авторське право ВОІВ (WIPO Copyright Treaty). На додаток до авторських прав, визнаних Бернською конвенцією, Договір про авторське право також передбачає: 1) право на розподіл; 2) право на оренду (прокат); і 3) більш широке право на комунікацію з громадськістю.

Під правом розподілу варто розуміти право санкціонувати надання громадськості оригіналу та копії твору через продаж або іншу передачу права власності. Право на прокат стосується комп'ютерних програм, робіт, втілених у

фонограмах, та кінематографічних творів, і полягає у можливості надавати доступ до об'єктів авторських прав за спеціальним графіком у відведених для цього місцях, розподіляючи прибутки від такої діяльності. Право на комунікацію з громадськістю - це право санкціонувати будь-яке інформування громадськості за допомогою дротових чи бездротових засобів, включаючи «надання громадськості творів таким чином, щоб члени громадськості мали доступ до твору того місця і в той час, які індивідуально обрані ними». Цитована норма охоплює, зокрема, інтерактивне спілкування через Інтернет [26].

Передбачається, що обмеження та винятки, які встановлені у національному законодавстві відповідно до Бернської конвенції, можуть поширюватись також і на цифрове середовище. Держави-сторони угоди можуть розробляти нові винятки та обмеження, що відповідають цифровому середовищу, і включати їх у національне законодавство. Відповідно, розширення існуючих або створення нових обмежень та винятків допускається, якщо відповідають умовам так званого «триступеневого» тесту.

2. Регіональний рівень

Регіональний рівень регулювання процедур захисту авторських прав визначається нормами Європейського Союзу – останній не стоїть осторонь проблеми захисту авторських прав у мережі Інтернет. Зокрема, Директива 2001/29/ЄС (InfoSoc Directive) була розроблена з метою оновлення правил щодо захисту авторських прав у цифрових мережах. Також дія цього акту спрямовувалась на реалізацію 1996 WIPO Internet Treaties. Крім того, у цій же сфері діють Директива 93/83/ЄС (Satellite and Cable Directive) та Директива 2014/26/EU (CRM Directive).

Відповідно до статті 2 Директиви 2001/29/ЄС «Про гармонізацію певних аспектів авторського права та суміжних прав у інформаційному суспільстві», на захист від незаконного відтворення та використання можуть розраховувати: автори щодо літературних творів; виконавці щодо фіксації їх виступу; виробники фонограм щодо їх фонограм; продюсери щодо перших фіксацій

фільмів стосовно оригіналу та копій їхніх фільмів; організації мовлення щодо фіксації їх трансляцій, незалежно від того, передаються ці передачі дротовим чи бездротовим зв'язком, у тому числі за допомогою кабельного або супутникового зв'язку [20].

3. Національний рівень

Вітчизняне законодавство у сфері захисту авторських прав переважно складається з положень Цивільного кодексу України та Закону «Про авторське право й суміжні права», які до останнього часу мало відповідали викликам, які постали перед охороною авторських прав у цифрову епоху. Нагадаємо, що статті 161-192 Угоди про асоціацію України з ЄС безпосередньо присвячені захисту авторських прав, що вказує на важливість цієї сфери для ЄС та на необхідність привести вітчизняне законодавство у відповідність до законодавства ЄС. Відповідно, нещодавно до Закону «Про авторське право і суміжні права» було внесено доповнення, які дозволяють заблокувати та вилучити контент, який порушує законодавство, шляхом звернення правовласника.

Відповідно до статті 433 ЦК України, об'єктами авторського права є: 1) літературні та художні твори; 2) комп'ютерні програми; 3) компіляції даних (бази даних), якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності; 4) інші твори [13].

Стаття 8 ЗУ «Про авторське право й суміжні права» містить набагато більш широкий перелік об'єктів, які охороняються авторським правом і можуть бути незаконно поширені за допомогою мережі: 1) літературні письмові твори белетристичного, публіцистичного, наукового, технічного або іншого характеру (книги, брошури, статті тощо); 2) виступи, лекції, промови, проповіді та інші усні твори; 3) комп'ютерні програми; 4) бази даних; 5) музичні твори з текстом і без тексту; 6) драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, хореографічні та інші твори, створені для сценічного показу, та їх постановки; 7) аудіовізуальні твори; 8) фотографічні твори, у тому числі твори, виконані способами, подібними до фотографії; 9) ілюстрації, карти, плани, креслення,

ескізи, пластичні твори, що стосуються географії, геології, топографії, техніки, архітектури та інших сфер діяльності; 10) похідні твори; 11) збірники творів, збірники обробок фольклору, енциклопедії та антології, збірники звичайних даних, інші складені твори за умови, що вони є результатом творчої праці за добором, координацією або упорядкуванням змісту без порушення авторських прав на твори, що входять до них як складові частини; 12) тексти перекладів для дублювання, озвучення, субтитрування українською та іншими мовами іноземних аудіовізуальних творів [4].

Як зазначають О.О. Одінцова та Г.М.Черняк, об'єкти авторського права розміщуються в мережі у вигляді майже всіх творів, перелічених у статті 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права». За словами авторів, фактично кожний твір, який може бути оцифрований, потенційно буде розміщений в Інтернеті [14].

Незважаючи на доволі значний обсяг національного законодавств у сфері прав інтелектуальної власності, варто констатувати, що доволі часто його виявляється недостатньо для належного захисту прав та інтересів автора. У переважній більшості випадків мережа інтернет не обмежується державними кордонами, а послуги надаються провайдерами, які знаходяться «на іншому кінці світу». Провайдери підкорюються, у першу чергу, законодавству тієї держави, на території якої знаходяться і за законодавством якої зареєстровані.

Саме тому положення переважної більшості національних та регіональних актів про захист авторських прав у цифрову епоху визнають і враховують норми законодавства США, адже саме цей правопорядок поширюється на переважну більшість доменних зон та інтернет-платформ. Відтак, видається, що основним актом, який встановлює правила захисту авторських прав у мережі, є закон США «Про авторське право в цифрову епоху» (Digital Millennium Copyright Act - DMCA), а саме тому його положення потребують, на нашу думку, особливої уваги.

DMCA - закон, що доповнює законодавство США в області авторського права, враховуючи сучасні технічні досягнення у сфері копіювання та

розповсюдження інформації. Він стосується не тільки безпосереднього порушення авторських прав шляхом копіювання контенту, але й виробництва та розповсюдження технологій, що дозволяють обходити технічні засоби захисту авторських прав (до неможливості добросовісного використання) [18].

Відтак, варто зауважити, що у США перелік об'єктів, які підпадають під захист авторського права, визначається § 2 Розділу 17 Кодексу Сполучених Штатів.

У цьому переліку є такі об'єкти авторських прав, на які можливо здійснити посягання за допомогою мережі інтернет: 1) літературні твори; 2) музичні твори, включаючи будь-які супровідні слова;

3) драматичні твори, включаючи будь-яку супровідну музику; 4) живописні, графічні та скульптурні твори; 5) кіно та інші аудіовізуальні твори; 6) звукозаписи [23].

4. Договірний рівень

З огляду на те, що сукупна аудиторія великих соціальних мереж вже давно перетнула цифру в кілька мільярдів осіб, вбачається, що умови угод, на які погоджується користувач, приєднуючись до соціальної мережі, теж є цікавим об'єктом для вивчення. Аналізуючи умови укладення цих договорів (користувацьких угод) можна зауважити, що вони укладаються без внесення змін до тексту користувачами, які або погоджуються на такі умови, або ні. Відтак, маємо справу з класичними публічним договором приєднання.

Зокрема, соціальна мережа **Facebook** залишає за собою право зберігати та використовувати будь-які матеріали, розміщені користувачами, у тому числі – авторські дописи. Все це названа соціальна мережа зберігає і використовує на власний розсуд. За правилами користувацької угоди, Facebook повідомляє, що зберігає дані про особу стільки часу, скільки це необхідно, щоб забезпечити функціонування продуктів і послуг для всіх користувачів. Зазвичай, інформація, пов'язана з аккаунтом зберігається до тих пір, поки цей аккаунт не буде видалений, але для деяких категорій даних компанія має особливі правила зберігання.

Дані користувачів компанія може передавати третім особам - рекламним службам, аналітичним компаніям, операторам зв'язку і іншим постачальникам послуг для Facebook. Також соціальна мережа залишає за собою право передавати цю інформацію своїм партнерам - власникам інтернет-сайтів і додатків для мобільних пристроїв, а також компаніям, чії товари або послуги придбавають користувачі соціальної мережі.

При цьому, як переконає керівництво компанії, усі дані, передані Facebook третій стороні, залишаються анонімними. Виключенням може стати передача призначеної для користувача інформації державним органам, якщо соціальна мережа визнає їх запит юридично обґрунтованим. Відтак, дописи, фото, інформація про місцеперебування особи тощо може бути передана Facebook третім особам. При цьому компанія також реагує на випадки порушення авторських прав користувачами – у разі, якщо на контент, опублікований певною особою, надійде скарга правовласника, соціальна мережа залишає за собою право видалити такий контент з дотриманням норм і правил, встановлених DMCA [15].

Якщо уважніше вчитатися в новий регламент **Instagram**, можна прийти до цілком обґрунтованого рішення видалити свій обліковий запис. Згідно з новими правилами, Instagram має право використати дані користувачів в рекламних цілях, або за власним бажанням видаляти інформацію з облікового запису. Але головне, що обурило користувачів ресурсу - це право на вільний продаж даних без згоди автора. При цьому Instagram не стає правовласником матеріалів, розміщених у цій мережі, і, відповідно, не несе ніякої відповідальності за їх зміст. Остання повністю лягає на плечі користувачів, які можуть понести покарання за зміст своїх дописів.

Instagram отримує від клієнтів ліцензію (дозвіл) на використання їх дописів, даних та фото, у тому числі поза сервісом. І якщо відповідно до попередньої редакції користувацької угоди Instagram отримував від клієнтів такий дозвіл, то за новою редакцією правил мережа має право дозволяти використання дописів клієнтів і третім особам. Якщо клієнт виявить свою

інформацію в рекламі, на іншому сайті, це не становитиме порушення його авторських прав, адже він дозволив це Instagram. Ніяких прав на винагороду або право відкликати дозвіл у клієнтів немає, бо дозвіл вони дають на умовах безоплатності і на увесь термін дії авторських прав.

У той же час, Instagram дотримується процедур повідомлення і видалення, приведених в розділі 512 (с) Закону про авторські права в цифрову епоху (DMCA) : він застосовується до контенту, щодо якого надійшла скарга і який має бути видалений за порушення авторського права Сполучених Штатів. Якщо контент був видалений відповідно до процедур повідомлення і зустрічної заяви DMCA, користувач отримає інструкції за процедурою зустрічної заяви, у тому числі опис подання такої заяви, в попередженні, яке направить йому соціальна мережа. Якщо сторона, що подала скаргу, впродовж 10-14 робочих днів не повідомить соціальну мережу про подання позову до суду з метою обмеження дій користувача щодо порушення прав в Instagram, пов'язаних із спірним контентом, мережа може відновити увесь контент або відмінити відключення відповідно до закону DMCA [16].

Соціальна мережа **LinkedIn** встановлює, що користувачі володіють всім контентом, відгуками і персональними даними, які надали компанії, однак LinkedIn також отримує невиключне право на них. Компанія зобов'язується поважати уподобання своїх користувачів щодо того, хто може переглядати їх інформацію і контент, а крім того зобов'язує користувачів розміщувати тільки ту інформацію, на яку вони мають відповідні права.

Тим не менш, декларуючи право користувачів на їх контент та знімаючи з себе відповідальність за їх зміст, LinkedIn залишає за собою та своїми афілійованими особами можливість передавати і повторно ліцензувати право на використання, копіювання, зміну, розподіл, публікацію і обробку інформації і контенту, що надаються клієнтами, без будь-якої подальшої згоди, повідомлення і / або виплати компенсації користувачам або іншим особам. Припинити такі дії можна за умови видалення користувачем відповідного контенту або закриття свого облікового запису. Як уже зазначалось, соціальна

мережа не несе відповідальності у разі, якщо хтось із користувачів за допомогою її інструментів поширив контент, який йому не належить, якщо вона відреагувала на скаргу правовласника і заблокувала чи видалила такий контент.

LinkedIn зобов'язується не включати контент користувачів в рекламні оголошення, які стосуються продуктів і послуг третіх сторін без окремої згоди самих користувачів, але залишає за собою право без виплат користувачам або іншим особам розміщувати рекламні оголошення поруч з їх контентом та інформацією. У той же час, соціальна мережа повідомляє, що умови користування можуть відрізнятись в різних країнах – в окремих випадках, правила деяких держав можуть передбачати вилучення інформації, яка порушує норми національного права [17].

РОЗДІЛ II. ПРОЦЕДУРИ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ, ПОРУШЕНИХ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

1. Поняття і принцип дії «затишної гавані»

З огляду на те, що, як вже зазначалось, переважна більшість великих інформаційних ресурсів та платформ розміщені на території США, право Сполучених Штатів застосовується надзвичайно широко у разі виникнення випадків порушення авторських прав. Крім того, законодавство США слугує основою для розробки алгоритмів боротьби з порушенням авторських прав у багатьох країнах світу. Саме тому вважаємо за необхідне звернути особливу увагу на те, які процедури передбачає DMCA для захисту авторських прав у мережі інтернет.

Як уже зазначалось, DMCA (Digital Millennium Copyright Act) - Закон про авторське право в цифрову епоху) - закон, що доповнює законодавство США в області авторського права, директиви, що враховують сучасні технічні досягнення в області копіювання та розповсюдження інформації. DMCA, як і акти, прийняті в рамках ЄС, спрямований на реалізацію Договорів Всесвітньої організації інтелектуальної власності (WIPO), щоб криміналізувати незаконне

виробництво і розповсюдження матеріалів, захищених авторським правом. Більше того, незалежно від того, чи мало місце фактичне порушення авторських прав, DMCA робить незаконним обхід контролю доступу, який був створений для захисту авторських прав. Свого часу тодішній президент США Білл Клінтон назвав DMCA «таким, що ретельно врівноважує інтереси користувачів і правовласників».

Цей акт передбачає відповідальність не тільки за безпосереднє порушення авторських прав шляхом копіювання, але й виробництво та розповсюдження технологій, що дозволяють обходити технічні засоби захисту авторських прав (до неможливості добросовісного використання).

Одним із основних досягнень DMCA називають те, що акт забезпечує так звану «безпечну гавань» для постачальників онлайн-послуг [1]. Безпечна гавань («safe harbors») – це чітко змальований набір обставин чи дій в рамках конкретного закону, який звільняє від відповідальності. У контексті авторського права, хоча це принцип також використовується як узагальнюючий термін для позначення меж «безпечної активності», концепція безпечної гавані найчастіше зустрічається в ситуаціях, викладених у розділі 512 закону США з авторського права «обмеження відповідальності, що стосуються мережевих матеріалів». У ньому описані різні способи, доступні інтернет-провайдерам для того, щоб уникнути відповідальності за поведінку своїх користувачів і клієнтів. Найважливішим є ланцюжок процедур «повідомлення та вилучення» (DMCA notice and takedown).

Ця процедура і сама концепція безпечної гавані вже були сформульовані в іншому акті - Законі про обмеження відповідальності за порушення авторських прав («OCILLA»). Мета OCILLA - збалансувати конкуруючі інтереси власників авторських прав від цифрових користувачів і постачальників онлайн-послуг. OCILLA дозволяє власникам авторських прав відправляти «DMCA takedowns» онлайн-провайдерам, щоб полегшити швидке видалення захищеного авторським правом контенту з інтернет-сайтів. Щоб відправити належний лист, власники авторських прав повинні дотримуватися встановленої

законом процедури. Якщо на веб-сайті є потенційно небезпечне використання матеріалів, захищених авторським правом, OCILLA звільняє постачальника онлайн-послуг від відповідальності, якщо він відповідає на повідомлення про демонтаж в найкоротший термін [21]

DMCA забезпечує підвищений захист власників матеріалів, захищених авторським правом, одночасно обмежуючи відповідальність постачальників онлайн-послуг. Загалом, принцип «повідомлення і вилучення» було започатковано під час «капітального ремонту» системи захисту авторських прав. Дев'ятнадцять років тому, коли було прийнято DMCA, ці нововведення були нечувані і знаходилися в ембріональному стані. Тепер американська компанія Google перетворилася на одну з найбільших у світі корпорацій, а її сайт для обміну відео, YouTube, став одним з найпопулярніших сервісів для розміщення відеофайлів. Відповідно, кожен користувач цих сервісів підкоряється нормам, встановленим DMCA [18].

Наприклад, для того, щоб сховатися в «тихій гавані», відеосервісу YouTube потрібно всього лише видалити матеріал, якщо він отримав від правовласника відповідне повідомлення. Контент може бути відновлений в будь-який момент, якщо користувач підтвердить відсутність порушення, а правовласник не зможе довести зворотного/

2. Процедура повідомлення про потенційне порушення авторських прав на прикладі Google та Shentel

Вбачається за необхідне окреслити процедури, які використовуються найбільшими провайдерами для реалізації положень DMCA. Повідомлення Google може відправлятися в письмовій формі з дотриманням вимог розділу 512 (с) (3) DMCA, при цьому пошукова система розробила рекомендований формат заяви, який відповідає вимогам Закону. У заяві зазначаються: 1) твори, авторські права ,які порушуються; 2) матеріал веб-сайту, який порушує авторські права; 3) пошукові запити, за якими Google посилається на сторінки, які порушують авторські права, а також URL-адреси таких сторінок в

пошуковій видачі; 4) ім'я / найменування та контактні дані заявника; 5) інформація про засоби зв'язку з власником сайту, чиї матеріали порушують авторські права; 6) підтвердження сумлінності заяви; 7) обов'язковим є наявність підпису під заявою.

Підготовлену заяву має бути відправлено в Google по факсу або на поштову адресу.

Після отримання скарги, що відповідає вимогам, Google зобов'язаний оперативно видалити матеріал або доступ до нього (пошукова система блокує доступ до сторінок з веб-пошуку) і відразу ж повідомити про це особу, до чиїх матеріалів був обмежений доступ. В результаті видалення доступу до сторінки з пошуку, замість неї Google показуватиме повідомлення про те, що доступ до сторінки був видалений через порушення авторських прав.

Слід зазначити, що точних термінів для виконання зазначених дій не передбачає ні DMCA, ні процедури Google. Якщо отримана заяву містить пункти 2, 3, 4, але при цьому не відповідає іншим вимогам, заявнику нададуть допомогу у відправці коректного повідомлення.

Після цього можливі два варіанти розвитку подій. Вони пов'язані з використанням особою, до чиїх матеріалів був закритий доступ, можливості відправки зустрічного повідомлення про те, що матеріали сторінки не порушують авторських прав, і доступ до неї був закритий помилково:

Варіант 1. Зустрічне повідомлення не подається. При цьому варіанті сторінка / доступ до неї залишаються видаленими.

Варіант 2. Подано зустрічне повідомлення і Google повертає доступ до сторінки.

Розвиток подій за другим варіантом істотно стримують положення, закріплені в пунктах (g) (3) (D) і (g) (3) (C) розділу 512 Закону. Вони передбачають обов'язкову наявність у зустрічному повідомленні заяви про згоду нерезидента США на юрисдикцію округу провайдера послуг (для Google це окружний суд округу Санта-Клара, штат Каліфорнія), а також готовності понести покарання за неправдиву інформацію в зустрічному повідомленні.

Можна виділити такі **переваги** захисту своїх прав за допомогою пошукових систем: 1) невеликі тимчасові і матеріальні витрати на оформлення скарги; 2) швидка поява результатів захисту своїх прав; 3) застосовується до будь-якого сайту в інтернеті (незалежно від географічної приналежності).

Тим не менш, існують і **недоліки** захисту своїх прав за допомогою пошукових систем: 1) пошукові системи можуть видалити сторінку, тільки якщо вона знаходиться на їх сервісі, в решті випадків сторінка буде не доступною для переходу з результатів пошуку, але продовжить існувати в Інтернеті і бути доступною користувачам з інших джерел; 2) даний спосіб захисту не передбачає можливості відшкодування завданих автору шкоди.

Таким чином, описаний спосіб захисту авторських прав в Інтернеті є вкрай привабливим з точки зору витрат, простоти процедури і оперативності отримання результату. Проте, ці якості не забезпечили йому популярності в Україні.

Але, якщо зустрічне повідомлення все-таки подано, то Google зобов'язаний відновити доступ до сторінки не раніше ніж через 10 робочих днів і не пізніше 14 робочих днів після отримання заяви (пункт (g) (2) (C) Закону). Термін в 10 робочих днів встановлений на пересилку заявнику зустрічного сповіщення та на можливе отримання від нього підтвердження подачі позову в суд про припинення порушення авторських прав. Якщо ж заявник не надасть відповідне підтвердження, то доступ до сторінки буде відновлено в зазначений термін [6].

Наприклад, якщо Shentel видаляє або скасовує доступ до DMCA, то здійснюється зв'язок з власником або адміністратором зазначеного сайту, щоб вони могли зробити зворотне повідомлення відповідно до розділів 512 (G) (2) та (3) (DMCA).

Щоб подати повідомлення щодо авторського права в Shentel, необхідно надіслати письмове повідомлення по факсу або звичайною поштою, в якому: 1) Детально перелічені захищені авторським правом роботи, які були розміщені з порушенням таких прав; 2) Визначений матеріал, який, як стверджується, був

скопійований; 3) Надана адреса, номер телефону або інший спосіб зв'язку особи, яка порушила закон; 4) Міститься підпис власника авторських прав або уповноваженої особи, що діє від імені власника авторських прав.

Крім того, таке повідомлення повинно містити дві формули, необхідні для того, щоб підтвердити добросовісність намірів заявника:

«У мене є добросовісне переконання, що використання описаними вище веб-сторінками матеріалів авторського права, не допускається власником цих авторських прав, його агентом чи законом» та

«Я присягаю під страхом покарання за неправдиві свідчення, що інформація в повідомленні точна, і що я є власником авторських прав або уповноважений діяти від імені власника виключного права, яке, як вважається, порушено» [19].

3. Особливості процедури захисту авторських прав, порушених в мережі інтернет, в Україні

Варто зауважити, що вітчизняний законодавець лише нещодавно звернув увагу на проблеми захисту авторських прав у мережі. 26 квітня 2017 року набув чинності Закон України № 1977-VIII «Про державну підтримку кінематографії в Україні». З його прийняттям Закон України «Про авторське право і суміжні права» було доповнено статтею 52-1. Ця стаття містить процедуру припинення порушень авторського права і (або) суміжних прав з використанням мережі Інтернет Законом № 1977-VIII від 23.03.2017 року. У загальних рисах відповідна процедура передбачає такі етапи: 1) Звернення до власника веб-сайту та (або) веб-сторінки, на якому (якій) розміщена або в інший спосіб використана відповідна електронна (цифрова) інформація, із заявою про припинення порушення; 2) Направлення копії заяви постачальнику послуг хостингу, який надає послуги і (або) ресурси для розміщення відповідного веб-сайту; 3) Розгляд відповідної заяви власником веб-сторінки чи веб-сайту; 4) Можливе видалення власником веб-сайту чи веб-сторінки матеріалів, які ймовірно порушують авторське право (протягом 48 годин) або відмова від такого видалення; 5) Можливе звернення заявника з відповідною вимогою до

постачальника послуг хостингу у разі відмови власника веб-сторінки чи веб-сайту видалити інформацію, яка ймовірно порушує авторське право; 6) Можливе видалення інформації, яка ймовірно порушує авторське право, постачальником послуг хостингу; 7) Можливе поновлення інформації, яка ймовірно порушує авторське право, постачальником послуг хостингу, якщо протягом десяти робочих днів заявник не надав йому підтвердження відкриття судового провадження про захист його прав на об'єкт (об'єкти) авторського права і (або) суміжних прав, щодо якого (яких) подавалася заява про припинення порушення.

Слід зазначити, що вищеописана процедура є практично ідентичною до тієї, яка передбачена законом США «Про захист авторських прав у цифрову епоху». Зокрема, до переваг такої процедури було б доцільно віднести можливість «сховатись у затишній гавані» - відповідно до частини 15 статті 52-1 закону України «Про авторське право і суміжні права», власник веб-сайту, веб-сторінки не несе відповідальності за порушення авторського права і (або) суміжних прав, вчинені з використанням мережі Інтернет, якщо він вчасно вчинив дії щодо видалення контенту, який ймовірно порушує авторське право. У свою чергу одним із основних недоліків процедури вбачається необхідність звертатись до адвоката для подачі відповідної скарги, що обмежує доступ пересічних авторів до оскарження порушень.

РОЗДІЛ ІІІ. ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ, ПОРУШЕНИХ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Як вже неодноразово зазначалось, наразі переважна більшість випадків порушення авторських прав здійснюється в мережі інтернет або за її допомогою. Тим не менш, механізм захисту авторських прав, порушених в мережі інтернет, запропонований українським законодавцем, не вирішує всіх проблем, які постають перед особою, права якої порушені. на нашу думку, серед таких проблем варто виділити, зокрема, такі:

1. Визначення належного відповідача у справі

Питання про те, хто є належним відповідачем у справах, які пов'язані з порушенням авторських прав у мережі інтернет, є доволі важливим та неоднозначним. Суди різних держав підходять до питання визначення належного відповідача по-різному: позов подається або до особи, яка безпосередньо розмістила певні матеріали, або до провайдера, або до обох.

У разі, якщо позивач обирає перший варіант, доволі часто виникають труднощі зі з'ясуванням особи, яка розмістила матеріали. Лише невелика кількість соціальних мереж і форумів вимагає від своїх користувачів надання достовірних даних про себе (наприклад, LinkedIn). У той же час, окремі мережі (такі як Twitter) взагалі називають конфіденційність користувачів одним із принципів своєї роботи. Модель, коли до відповідальності притягується виключно провайдер, також викликає низку проблем. Зокрема, великі соціальні мережі (такі як Facebook) не мають можливості перевіряти всі розміщені в ньому матеріали на предмет порушення авторських прав. Крім того, провайдер не повинен нести відповідальності у разі, якщо він вжив ефективних та оперативних заходів для виправлення ситуації (сховався у «затишній гавані»).

Відтак, зазвичай особи, авторські права яких порушено, спочатку послуговуються внутрішніми механізмами подачі скарги провайдеру, а якщо такі дії не дають результату – звертаються до суду, притягуючи до відповідальності і провайдера, і безпосереднього порушника.

Прикладом може слугувати справа «Пірсон проти Твіттер» (Pierson v Twitter), розглянута судом США. Крістін Пірсон є фотографом, що спеціалізується на музичних подіях та живих фотографіях. Вона викладає та продає свої роботи (фотографії відомих музикантів і груп) на своєму веб-сайті. Пірсон стверджує, що є автором фотографії гірника Драконфорса Германа Лі та власником авторських прав на неї. Тим не менш, за словами Пірсон, користувачі Twitter відтворили фотографію Германа Лі і розповсюдили її, приєднавши до своїх твітів. Все це було зроблено без отримання дозволу від Пірсон, що порушувало її авторське право. Пірсон висунула претензії щодо вторинного порушення авторських прав соціальній мережі Twitter,

стверджуючи, що остання «викликала або суттєво сприяла» порушенню її авторських прав користувачами. Пірсон стверджує, що вона повідомила Twitter про порушення авторських прав згідно Закону про захист авторських прав у цифрову епоху (DMCA), але Twitter не видалив весь цей контент. Врешті-решт Пірсон змогла довести неправомірність дій Twitter [25]

На теренах України позивачі також доволі часто стикаються з проблемою визначення належного відповідача у справі. Так, наприклад, відповідно до Постанови пленуму Верховного суду України «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав», належним відповідачем у справі про захист авторського права і (або) суміжних прав є особа, яка своїми діями порушила особисті немайнові чи майнові права суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав. За прикладом, наведеним у самій Постанові, порушником права виступає не типографія, яка надрукувала певний літературний твір, а особа, яка без належних на те прав надала видавництву оригінал-макет [9]. У такому випадку, належним відповідачем у справах про незаконне розміщення об'єктів авторських прав у мережі інтернет виступає не провайдер, на платформі якого розміщено відповідну інформацію, а особа, яка таку інформацію розмістила. Це робить судовий захист авторських прав ще більш складним через анонімність та/або некоректні дані, наведені користувачами при реєстрації.

З огляду на те, що вітчизняне законодавство також дає користувачам можливість «сховатись у безпечній гавані», вважаємо, що найбільш доцільним алгоритмом дій особи, авторські права якої порушено, є звернення до провайдера з офіційною заявою про порушення авторських прав, а у разі, якщо це не дало результату – притягнення його як співвідповідача у судовому процесі.

2. Визначення місця вчинення порушення

Відповідно до норм вітчизняного законодавства, особа, яка зазнала шкоди у зв'язку з порушенням авторських прав, має право вимагати відшкодування завданої шкоди. Українські суди виходять з того, що майнова відповідальність

за порушення авторського права настає за наявності певних, установлених законом, умов: 1) факту протиправної поведінки особи; 2) шкоди, завданої суб'єкту авторського права і (або) суміжних прав; 3) причинно-наслідкового зв'язку між завданою шкодою та протиправною поведінкою особи; вини особи, яка завдала шкоди [9].

При цьому, якщо у таких відносинах присутній іноземний елемент, надзвичайно важливим питанням видається місце вчинення правопорушення. Зокрема, відповідно до статті 49 ЗУ «Про міжнародне приватне право», права та обов'язки за зобов'язаннями, що виникають внаслідок завдання шкоди, визначаються правом держави, у якій мала місце дія або інша обставина, що стала підставою для вимоги про відшкодування шкоди [5, с. 241], тобто застосовується принцип *lex loci delicti commissi*[8].

Наведений принцип може розглядатись у кількох площинах: як місце, де була вчинена дія, яка завдала шкоди і як місце, де настали шкідливі наслідки [7, с.227]. У такому випадку питання про право, яке підлягає застосуванню, залишається відкритим: по-перше, як вже зазначалось, доволі важко з'ясувати місце перебування особи, яка розмістила об'єкти авторського права в мережі інтернет; по-друге, з огляду на те, що до таких об'єктів отримує доступ необмежена кількість осіб, шкода може наставати у місцеперебуванні кожного з них. У такому разі вбачається, враховуючи положення частини 2 статті 4 ЗУ «Про міжнародне приватне право», що найбільш доцільним буде застосування права, найбільш тісно пов'язаного з правовідносинами.

3. Визначення застосовуваного права

Відповідно до статті 5 Бернської конвенції про охорону літературних та художніх творів, щодо творів, з яких авторам надається охорона на підставі цієї Конвенції, автори користуються в країнах Союзу, крім країни походження твору, правами, які надаються нині або будуть надані в подальшому відповідними законами цих країн своїм громадянам, а також правами, особливо надаваними цією Конвенцією. Охорона в країні походження регулюється внутрішнім законодавством [2].

Положення статті 37 закону України «Про міжнародне приватне право» також є доволі недвозначними: до правовідносин у сфері захисту прав інтелектуальної власності застосовується право держави, у якій вимагається захист цих прав [5] (застосовується регула *lex loci protectionis*).

Тим не менш, низка дослідників наголошує на тому, що у цьому випадку варто враховувати не тільки правопорядок держави, де вимагають захисту, а і правопорядок держави, де діями порушника авторських прав було завдано шкоди. У такому випадку *lex loci protectionis* направляє нас до нормативного елементу, яким зроблено припущення про існування авторського права в рамках цього правопорядку. У свою чергу, *lex loci delicti commissii* вказує на фактичний елемент, яким є місце вчинення певних дій, в рамках правопорядку якого настали наслідки таких дій [2].

Судова практика США з цього приводу дає однозначну відповідь: національні норми щодо захисту авторських прав не можуть бути застосованими закордоном, адже це становитиме посягання на суверенітет іншої держави. Наприклад, такого висновку дійшов суд у справі «Subafilms, Ltd. v. MGM-Pathe Communications Co.». У 1966 році музична група «The Beatles» через ТОВ «Subafilms» уклала спільне підприємство з корпорацією Hearst для створення анімаційного фільму *Yellow Submarine*. У 1967 році Hearst підписав угоди з United Artists Corporation (UA) про розподіл та фінансування фільму. На початку 80-х років, коли відкрився ринок домашнього відео, UA уклала декілька ліцензійних угод для розповсюдження ряду своїх фільмів на відеокасетах. Незважаючи на те, що одна компанія висловила зацікавленість у «*Yellow Submarine*», UA відмовилася ліцензувати цей фільм через невизначеність щодо того, чи були домовленості про права на ліцензування надані угодами 1967 року. Тим не менш, в 1987 році компанія- правонаступник компанії UA, MGM / UA Communications Co., уповноважила свою дочірню компанію MGM / UA Home Video, Inc. розповсюджувати «*Yellow Submarine*» для ринку домашнього відео у всьому світі.

У 1988 році Subafilms та Hearst подали позов проти MGM / UA, стверджуючи, що розповсюдження відеокасети «Yellow Submarine», як на іноземних ринках, так і на внутрішніх, становив порушення авторських прав. Щодо розповсюдження на іноземних ринках, апеляційний суд дійшов висновку, що, хоча неправомірні дії, які відбуваються цілком за межами Сполучених Штатів, не є порушенням Закону про авторські права, порушення в Сполучених Штатах відбувається - і це є порушенням закону про авторські права - коли дозвіл на правопорушення закордоном надається у Сполучених Штатах. Відповідачі звернулись до апеляційного суду з проханням про повторний розгляд справи на тій підставі, що закон про авторське право було неправильно застосовано і, як результат, суд дійшов висновку, що не може застосовувати закон США про авторські права до правовідносин, які виникають закордоном [24].

Тим не менш, практика вітчизняних судів щодо захисту авторських прав, порушених у мережі, досить неоднозначна. Наприклад, у справі № 1522/11748/11р (рішення від 01 березня 2012 року) Приморський районний суд міста Одеси задовольнив позовні вимоги автора статті «Історико-правові аспекти становлення інституту омбудсмана в світі та в Україні» та ТОВ «Олбест», якому було передано виключні авторські права на цей твір. Позивачі зауважували, що відповідач – власник веб-сайту www.bestreferat.ru без їхнього дозволу розмістив відповідну статтю на належному йому сайті. Позивачі вимагали не тільки заборонити відповідачу використовувати вищеназвану статтю у будь-якому вигляді, а і надати їм відшкодування матеріальної та моральної шкоди. Суд не прийняв до уваги заперечення відповідача про те, що сервер відповідного веб-сайту знаходиться не в Україні, а отже, правопорушення, якщо воно існувало, було вчинене не на українській території, а тому спір непідсудний українському суду. Натомість, суд послався на норми закону України «Про міжнародне приватне право», відповідно до якого: права та обов'язки за зобов'язаннями, що виникають внаслідок завдання шкоди за кордоном, якщо сторони мають місце проживання або місцезнаходження в

одній державі, визначаються правом цієї держави (стаття 49); до правовідносин у сфері захисту прав інтелектуальної власності застосовується право держави, у якій вимагається захист цих прав (стаття 37); до особистих немайнових прав застосовується право держави, у якій мала місце дія чи інша обставина, що стала підставою для вимоги про захист таких прав, якщо інше не передбачено законом (стаття 22) [12].

Натомість, у справі 357/5236/16-ц (рішення від 11 травня 2016 року) Білоцерківський міськрайонний суд Київської області розглядав позов особи, яка 21.12.2013 року на підставі стандартної ліцензії YouTube опублікувала відео під назвою «3 години кращої розслаблюючої музики/ Бамбукова флейта» із звуковою доріжкою з однойменною назвою. 15.03.2015 року відповідач Edgar Mompò Porta опублікував в мережі Інтернет на своєму каналі YouTube відео з використанням звукової доріжки позивача з його відео, чим порушив його авторські права. 23.04.2016 року позивач подав скаргу у відповідний відділ YouTube, після чого матеріал, опублікований з порушенням, був видалений, але 27.04.2016 року він отримав повідомлення про незгоду відповідача з його скаргою. Позивач просив суд визнати аргументи відповідача незаконними та заборонити відповідачу розміщення у мережі Інтернет його відео, яке порушує авторські права позивача; у якості відшкодування моральної шкоди зобов'язати відповідача опублікувати на його офіційній сторінці в мережі Інтернет вибачення перед позивачем за порушення його авторських прав щодо його авторської звукової доріжки із зазначеного вище відео. Суд у своєму рішенні посилався на вже згадувану вище статтю 22 закону України «Про міжнародне приватне право», підкреслюючи, що відповідач Edgar Mompò Porta є резидентом Іспанії, а корпорація YouTube – резидентом США. Відповідно, суд не визнав за собою юрисдикції у розгляді цієї справи і повернув заяву позивачу [11]. Рішенням Апеляційного суду Київської області № 357/5236/16-ц рішення суду першої інстанції було залишене без змін. Як бачимо, в останньому випадку суд практично залишив позивача без засобу правового захисту, проігнорувавши положення вітчизняного законодавства.

На нашу думку, у випадку порушення авторських прав у мережі інтернет варто розмежовувати випадки судового і досудового вирішення спору. У разі, якщо особа звертається безпосередньо до українського суду за захистом своїх авторських прав, останній має, посилаючись на Закон України «Про міжнародне приватне право», застосовувати законодавство України.

У разі ж, якщо особа, яка вважає, що її авторські права порушено, послуговується «вбудованими» інструментами для подачі скарги, вона добровільно підпорядковує себе правопорядку іншої держави. Компанія–провайдер у такому випадку буде вважати, що країною, в якій вимагається захист авторських прав, виступає країна місцезнаходження провайдера (його серверів). У переважній більшості випадків такими виступають США, відтак при розгляді скарги застосовується DMCA. Крім того, як вже зазначалось, на певному етапі розгляду скарг, поданих відповідно до DMCA, окремі компанії вимагають від особи згоди на визнання юрисдикції судів США.

ВИСНОВКИ

Виконання наукової роботи дало можливість дійти таких висновків.

По-перше, наразі вже цілком можна говорити про наявність принаймні чотирьох рівнів регулювання авторських прав у мережі інтернет. Крім традиційних міжнародного та національного рівня сформувалось регіональний рівень (завдяки законодавству Європейського Союзу) та умовно «договірний» рівень (через користувацькі угоди, на умови яких погоджується кожен, хто приєднується до соціальних мереж та великих он-лайнних сервісів). На кожному з цих рівнів було внесено чималу кількість змін та доповнень до законодавства, пов'язаних з появою мережі інтернет. Нові положення покликані врахувати нову реальність, в якій об'єкти авторського права вільно переміщаються мережею, не зустрічаючи на своєму шляху перешкод у вигляді державних кордонів. У той же час, на особливу увагу заслуговує законодавство США в цій сфері – адже переважна більшість великих ІТ-компаній локалізуються саме на території цієї держави. Варто врахувати також, що

DMCA вже фактично діє на переважну більшість українських користувачів мережі – адже вони погоджуються на умови користування, укладені відповідно до права США, приєднуючись до таких сервісів.

По-друге, вітчизняне законодавство нарешті було доповнене нормами, які визначають порядок захисту авторських прав у мережі інтернет. Для провайдерів передбачено так звану «безпечну гавань», яка дозволяє їм, у разі оперативної реакції на скаргу, не нести відповідальності за дії своїх користувачів, які розмістили об'єкти авторських прав, не маючи на те відповідної згоди. Недоліком такої процедури вважаємо обов'язковість участі адвоката, що робить захист своїх авторських прав недоступним для багатьох користувачів.

Аналіз законодавства та правозастосовної практики дозволи виділити такі основні проблеми захисту прав, порушених у мережі інтернет:

1. Складність у визначенні належного відповідача. На нашу думку, до відповідальності варто притягувати особу, яка незаконно розмістила об'єкти авторського права в мережі (на певному ресурсі), а провайдера можна притягувати до відповідальності як співвідповідача у разі, якщо він не відреагував на відповідні скарги, продовжуючи поширення нелегального контенту.

2. Складність визначення місця вчинення правопорушення. Ми вважаємо, що вирішенням цієї проблеми стане застосування принципу найбільш тісного зв'язку, адже доволі часто неможливо визначити ні місце де було вчинене протиправне діяння, ні місце, де настали наслідки.

3. Визначення правопорядку. І міжнародні акти, і вітчизняне законодавство, і правозастосовна практика іноземних держав визначають, що у випадках захисту авторських прав компетентним є правопорядок тієї держави, де вимагається такий захист (*lex loci protectionis*). Тим не менш, правозастосовна практика в Україні залишається неоднозначною – доволі часто вітчизняні суди неправомірно відмовляють у захисті авторського права,

порушеного в мережі інтернет, посилаючись на те, що відповідач перебуває на території іншої держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авторське право для бібліотекарів: Підручник / [Пер. з англ. О.Васильєва]. – К.: ТОВ «ІММ «ФРАКСІМ», 2015. – С. 156.
2. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів 1886 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_051
3. Всесвітня конвенція про авторське право 1952 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_052
4. Закон України «Про авторське право й суміжні права» від 23.12.1993 № 3792-ХІІ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
5. Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 № 2709-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2709-15/paran144#n144>
6. Игорь Самоходский. Защита авторских прав в Интернете: использование Digital Millennium Copyright Act на примере Google [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://jurliga.ligazakon.ua/blogs_article/256.htm
7. Лунц Л.А. Курс международного частного права. Общая часть. 3-е изд., доп. - М.: Юридическая литература, 1973. — 384 с.
8. Міжнародне приватне право: Навч. посібник / За ред. В. М. Гайворонського, В. П. Жушмана – К.: Юрінком Інтер, 2007. — 368 с., С.241
9. Постанова Пленуму Верховного суду України «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав» від 04.06.2010 N 5 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-10>

10. Пояснювальна записка до проекту Закону “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет” № 4629 від 10.05.2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59024

11. Рішення Білоцерківського міськрайонного суду Київської області № 357/5236/16-ц від 11 травня 2016 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/>

12. Рішення Приморського районного суду міста Одеси у справі № 1522/11748/11р від 01 березня 2012 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/>

13. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

14. Черняк Г. М. Об'єкти авторського права в сфері функціонування мережі інтернет / Г. М. Черняк, О. О. Одінцева // Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Політологія. Соціологія. Право. - 2013. - № 2. - С. 91-95. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKPI_soc_2013_2_16.

15. Data Policy of Facebook [Electronical source] – Accesses mode: <https://www.facebook.com/about/privacy>

16. Data Policy of Instagram [Electronical source] – Accesses mode: <https://www.instagram.com/about/privacy>

17. Data Policy of LinkedIn [Electronical source] – Accesses mode: <https://www.linkedin.com/about/privacy>

18. David Kravets. 10 Years Later: Misunderstood DMCA is the Law That Saved the Web / David Kravets // Wired. – 2008.– [Electronical source] – Accesses mode: <https://www.wired.com/2008/10/tenyears-later/>

19. Digital Millennium Copyright Act [Electronical source] – Accesses mode: https://www.shentel.com/legal/digital_millennium_copyright_act

20. Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights

in the information society. [Electronical source] – Accesses mode: <http://eur-lex.europa.eu/legal->

[content/EN/TXT/?qid=1512574848253&uri=CELEX:32001L0029](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1512574848253&uri=CELEX:32001L0029)

21. Klemchuk D. DMCA Compliance [Електронний ресурс] / Klemchuk – Режим доступу до ресурсу: <http://www.klemchuk.com/dmca-compliance>

22. Marek Świerczyński. Naruszenie prawa własności intelektualnej w prawie prywatnym międzynarodowym. Wolters Kluwer Polska, 2013. – P 317, c.49

23. United States Code. [Electronical source] – Accesses mode: <http://uscode.house.gov/>

24. United States Court of Appeals, Ninth Circuit «Subafilms, Ltd. v. MGM-Pathe Communications Co.» (1994) [Electronical source] – Accesses mode: <https://h2o.law.harvard.edu/cases/4075>

25. United States District Court for the Central District of California, «Pierson v. Twitter» (2015). Historical and Topical Legal Documents. [Electronical source] – Accesses mode: <http://digitalcommons.law.scu.edu/historical/1009>

26. WIPO Copyright Treaty (adopted in Geneva on December 20, 1996) [Electronical resource] – Access mode: http://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=295166